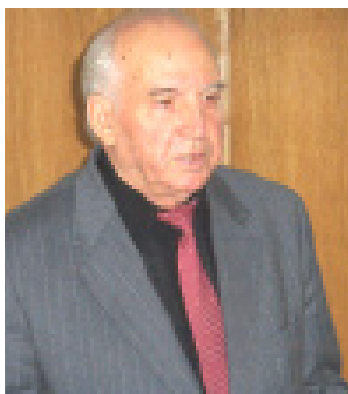

ABILITĂȚILE PROFESIONALE ALE ABSOLVENȚILOR ACADEMIEI – PARTE COMPONENTĂ A STRATEGIEI PENTRU RIDICAREA EFICIENȚEI ADMINISTRĂRII ÎNTR-UN STAT MODERN

Mihail PLATON,

Consilier al Președintelui Republicii Moldova,
doctor habilitat, profesor universitar

SUMMARY

The functioning and consolidation of the state of law in the Republic of Moldova, the consolidation of the independence of the state, the aspiration to the European integration presuppose reevaluation of the role of public authorities and their relations with the society and the acceleration of the reform in public administration.

După căpătarea independenței, în Republica Moldova s-a elaborat un program de tranziție cu scopul instalării sistemului bazat pe economia de piață. Sarcinile de bază ale programului au constituit stabilizarea economiei, reforma monetară și dezvoltarea sectorului de piață.

Astăzi, cu cincisprezece ani mai târziu, putem spune că Moldova a făcut mari progrese în dezvoltarea și atingerea acestor scopuri. Aceasta a fost menționat și de Președintele Republicii

Moldova, dl Vladimir Voronin, în cadrul adunării festive consacrate celei de-a 15-a aniversări a independenței Republicii Moldova: „Acum țara trăiește cu viitorul, cu noi speranțe, care sunt inseparabile de numele Moldovei, de statul nostru”.

Funcționarea și consolidarea statului de drept în Republica Moldova, constituirea societății civile, consolidarea independenței statului, sporirea aspirațiilor de integrare europeană presupun re-evaluarea rolului autorităților publice în raport cu societatea, precum și accelerarea reformei în administrația publică.

Calitatea guvernării are un impact major asupra vieții cetățenilor și funcționării societății. Valoarea organelor administrației publice se apreciază după profesionalismul funcționarilor încadrați și calitatea serviciilor prestate. În acest context devine deosebit de actuală problema formării cadrelor în domeniul administrației publice, profesionalizării personalului care își desfășoară activitatea în domeniu, evaluării resurselor interne și externe ale autorităților, eficiențării administrației publice și asigurării funcționării acestora într-un mod transparent și cu cheltuieli cât mai mici.

Sporirea profesionalismului angajaților autorităților publice

constituie unul dintre rețerele de bază în procesul de modernizare a administrației publice în Republica Moldova care presupune creșterea capacității de oferire a serviciilor calitative pentru cetățeni, accelerarea implementării și aplicării corecte a standardelor europene în administrația publică, reorganizarea instituțiilor administrației publice, descentralizarea și consolidarea autonomiei locale și sporirea gradului de implicare a populației în soluționarea problemelor comunității.

Profesionalismul celor care activează în organele administrației publice presupune crearea și consolidarea în Republica Moldova a unui sistem modern complex, transparent, accesibil, echitabil și flexibil de formare a specialiștilor în administrația publică ce ar corespunde standardelor europene și necesităților societății. În această ordine de idei, un aport de bază trebuie să-l aducă Academia de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova, unica instituție din țară care se ocupă de formarea funcționarilor publici. În cei 13 ani de activitate, Academia a absolvit-o peste 2 200 de audienți. Au fost pregătiți masteranzi și doctoranzi. Prin ciclul de perfecționare continuă

au trecut 10 500 de funcționari, fapt ce confirmă potențialul onalt al in-stituției.

On scopul realizării Legii privind administrația publică locală (1994) și Legii serviciului public (1995), Academia acumulează experiență on domeniul pregătirii cadrelor de conducere, ombunătățind calitatea pregătirii cadrelor de funcționari publici.

Trecond peste obstacole, Academia a devenit un adevărat Centru Național de instruire a cadrelor din administrația publică, on reformarea mentalității, de analiză și imple-mentare a experiențelor avansate, continuond să-și restructureze activitatea, perfecționdu-și mo-delul organizațional și cel de management, on scopul oncadrării ade-cvate on contextul noilor realități.

Pe parcursul perioadei de activitate a Academiei s-a ținut cont de faptul că atot calea istorică parcursă și tradițiile naționale cot și nivelul de dezvoltare al țării influențează nemijlocit formele de statalitate. A fost analizat caracterul și prioritățile reformelor social-economice din Republica Moldova, fiind elaborate noi concepții de dezvoltare a administrației publice; s-au făcut propuneri de ombunătățire a sistemului de pregătire a conducătorilor

și funcționarilor publici, capabili să-și ondeplinească funcțiile on condițiile noi de administrare.

On același timp, on rezultatul unei analize mai profunde a activității Academiei de Administrație Publică putem constata că on această insti-tuție de onvățământ se identifică un șir de probleme ce urmează a fi rezolvate. Despre aceasta on cadrul unei ședințe de lucru a vorbit Președintele Republicii Moldova, domnul Vladimir Voronin, atrăgond atenție la momentele cardinale on practica de lucru a Academiei.

On această ordine de idei, s-a menționat că numărul de funcționari publici, oncadrați on activități orga-nizate de instruire, este redus, lipsesc procedurile necesare de monitorizare, evaluare și de control a calității formării on domeniul administrației publice. Rezultatul calității pregătirii cadrelor profe-sioniste pentru organele admi-nistrației publice lasă mult de dorit. Lipsește un concept de formare a specialiștilor pentru administrația publică on corespundere cu nece-sitățile reale de instruire. Nu tot-deauna programele de onvățământ sunt adecvate scopurilor formării specialiștilor pentru toate pos-turile de activitate on serviciul public. S-a menționat caracterul ocazional al perfecționării profe-

sionale a funcționarilor publici din organele administrației publice centrale și locale. S-a atras atenție și la nivelul insuficient de colaborare dintre factorii care trebuie să influențeze procesul de elaborare a planurilor și programelor de instruire în domeniul administrației publice, din cauza cărora sistemul de formare nu este unul deschis, orientat spre performanță și atingerea standardelor europene de formare în administrația publică.

Președintele țării a subliniat necesitatea implementării unui sistem modern de formare în domeniul administrației publice, care se oferă programe de formare pentru diferite categorii de funcționari, a consolidării cadrului normativ privind formarea continuă a funcționarilor publici și aleșilor locali. Contingentul de audienți, fără a fi prea mare, trebuie să asigure necesitățile tuturor structurilor administrației publice.

În organizarea procesului de instruire trebuie să se țină cont de aspectul deontologic¹ ca obiect prioritar în activitatea funcționarului public, deoarece orientarea lui etică definește modul în care oși va realiza obligațiile, va promova politica statului în interesul cetățeanului.

Am dori să ne oprim mai mult

asupra obligațiilor etice în domeniul pentru a înțelege modul și scopul instruirii.

Problema deontologiei omului de stat, a omului politic a fost obiectul discuțiilor celor mai luminate minți încă din vremurile antice. Filosofii lumii antice Socrate și Platon au formulat cerințele privind etica omului de stat. Potrivit lui Socrate, omul de stat trebuie să fie pe deplin conștient de importanța sa eclatantă. Dictoanele Cunoaște-te pe tine însuși. Fii conștient de tot de puțin știi Platon le interpretează ca pe o reclamare a domniei înțelepților, a sofocrației. În opinia lui, doar filosoful erudit este în stare să cormuiască. De asemenea, este viabilă accepțiunea promovată de Socrate care îndeamnă spre cunoașterea continuă a omului.

Astăzi oameni cu aceste calități în administrația publică nu sunt prea mulți și programele de instruire trebuie să țină cont de acest fapt.

Că principiile deontologice devin realizabile în anumite condiții sociale susține și filosoful contemporan Karl R. Popper subliniind că democrația ne permite să scăpăm de stăpânitorii incapabili și tiranici fără vărsare de sânge².

Astfel, se constată că viabilitatea principiilor deontologice a

funcționarului public derivă din instanțarea unei democrații reale în țară, care constituie un obiectiv suprem atât pentru această categorie de funcționari cât și pentru toți cetățenii Republicii Moldova.

Un alt principiu deontologic important este incoruptibilitatea funcționarului public. Aici responsabilitatea Academiei de Administrație Publică este foarte mare, cursurile de lecții sunt bine elaborate, ținându-se cont de seriozitatea problemei de luptă cu corupția. Funcționarii publici trebuie să cunoască formele și metodele noi de luptă cu corupția.

Exercitarea diverselor funcții din sistemul administrației publice presupune cunoașterea istoriei stabilirii administrației publice pentru valorificarea celor mai evidente reușite. Indiferent de postul ocupat în structura ierarhică a sistemului administrației publice, fiecare colaborator trebuie să cunoască principiile funcționării acestui sistem, esența transformărilor din cadrul lui, specificul organizării administrației publice.

Fiecare dintre funcționarii care ocupă posturi decizionale trebuie să cunoască sistemele structurale și funcțiile conducerii cum ar fi: imperativele generale înaintate factorilor de decizie, exigențele

față de activitatea managerială, stilurile de conducere și aplicabilitatea lor în administrarea publică, specificul activității de conducere la etapa reformării active a societății, modalitățile de implicare a cetățenilor în activitatea de conducere care derivă din procesul democratizării societății.

În această ordine de idei, audienții Academiei de Administrație Publică trebuie să însușească esența noțiunilor de funcție publică și funcționar public, clasificarea drepturilor și obligațiilor acestora, principiile de bază ale politicii de personal în sistemul administrației publice. Este cert faptul, că indiferent de orientarea de carieră a audiențului în organele administrației publice locale sau cele centrale, el trebuie să cunoască locul și rolul autorităților publice centrale în Republica Moldova, să fie apt de a efectua o analiză comparativă cu sistemele din alte țări, să înțeleagă structura principiilor de formare și activitate a Parlamentului Republicii Moldova, funcțiile de bază ale instituției prezidențiale și mecanismele de executare ale lor. De asemenea, trebuie să cunoască locul, rolul și funcțiile Guvernului Republicii Moldova în sistemul puterii executive, procedura de numire și de încetare a man-

datului membrilor acestui organ executiv, funcțiile, structurile organelor administrației publice de specialitate.

On condițiile descentalizării serviciilor publice on Republica Moldova și sporirii autonomiei organelor administrației publice locale, cei ce-și fac studiile la Academia trebuie să cunoască experiența europeană on domeniul autonomiei locale, atot principiile de definire și realizare a autonomiei locale și descentalizare a serviciilor publice, cot și competențele organelor administrației publice locale, inclusiv a atribuțiilor consiliilor locale ale primăriilor.

Perioada de reformare a sistemului administrației publice obligă funcționarul public să cunoască noile principii, metode, tehnologii pentru efectuarea schimbărilor necesare privind ajustarea conceptuală și structurală a organelor administrației publice, mediului social, economic, politic, legislativ, cultural.

Absolventul Academiei de Administrare Publică trebuie să cunoască dimensiunile politice și juridice ale statului de drept, elementele constitutive și funcțiile statului moldovenesc, specificul formei de guvernământ și principiile separării puterilor on Republica Moldova. El trebuie

să știe să realizeze regulile, tehnicile și procedurile on alegerea autorităților publice, drepturile, libertățile și ondatoririle fundamentale ale ce-tățenilor. De asemenea să con-știentizeze atribuțiile autorităților administrației publice. Cunoștințele on domeniul Dreptului civil, Dreptului muncii, protecției sociale și familiei, Dreptului funciar și ecologic, Dreptului comercial, Dreptului financiar, Dreptului comunitar vor permite exercitarea calitativă a obligațiilor on cadrul diverselor organe ale administrației publice. Dar pentru aceasta el trebuie să frecventeze cursurile de lecții, citite de profesori cu o bună pregătire teoretică și experiență bogată on domeniu.

Transformarea mediului social-economic, care constată trecerea de la totalitarism la democrație, schimbarea sistemului economic-administrativ autoritar a relațiilor de piață solicită familiarizarea specialistului on administrarea publică cu cunoștințele și deprinderile de manager pentru conducerea eficientă a lucrătorilor din diverse organizații.

Este importantă, de asemenea, formarea performanțelor de conducător și promotor al unei culturi organizaționale el-

evate. **On această ordine de idei, audientul va fi familiarizat cu legitățile organizării și conducerii vieții sociale, cu cunoștințele care vor defini locul organizațiilor on sistemul relațiilor sociale, cu structura și funcțiile sociale ale acestora, cu condițiile asigurării viabilității elementelor structurale și realizării proceselor specifice. Aici trebuie prevăzută mai puțină teorie și mai multă practică on ceea ce privește exercitarea funcțiilor manageriale on organele de conducere de toate nivelurile.**

On formarea deprinderilor de activitate cu oamenii, audientul trebuie să fie orientat spre aria culturii organizaționale on cadrul căreia fiecare om reprezintă o individualitate aparte, distinctă, cu trăsăturile specifice, avond cunoștințe și performanțe individuale. Fami-liarizarea audientului cu paradigma comunicării și psihologiei con-ducerii oi va permite să testeze și să valorifice potențele umane ale fiecăruia ontru diversificarea in-fluenței pe care o reprezintă. Pentru for-mator acest lucru nu este deloc simplu, dacă ținem cont de complexitatea activității manageriale on condițiile de astăzi și de faptul, că această instruire trebuie să se desfășoare ontr-un mod individual.

Manifestarea deprinderilor ele-

va-te de cultură comportamentală on cadrul activității organelor admi-nistrației publice este o exigență a profesiogramei funcționarului public care condiționează celelalte aspecte.

Absolvenții Academiei, care vor deveni factori de decizie, trebuie să cunoască și deprinderile practice ontru realizarea fructuoasă a managementului resurselor uma-ne, angajarea personalului, cre-erea condițiilor pentru inte-grarea profesională, evaluarea perfor-manțelor fiecărui colabo-rator și rezultativitatea activității lui. Aceasta presupune nu numai o pregătire multilaterală on domeniu, dar și o mare responsabilitate, deoarece de faptul cum se vor hotăro on practică aceste activități va depinde on mare măsură nivelul de guvernare on stat.

On condițiile trecerii la econo-mia de piață absolvenții Academiei urmează să posede cunoștințe vaste on domeniul doctrinelor economice, macroeconomiei și microecono-miei, să cunoască principiile de formare și repar-tizare a bugetului Republicii Moldova și bugetelor locale, legitățile și mecanismele consti-tuirii economiei regionale. Ei vor poseda abilități de management financiar, vor cunoaște practica

administrării patrimoniului din teritoriu, modul gestionării finanțelor locale și adoptării deciziilor privind problemele economice ale colectivității pe care o reprezintă organul administrației publice on care va activa.

Pe longă acestea, absolvenții AAP trebuie să acumuleze cunoștințe și deprinderi necesare pentru a putea ontocmi calitativ documentele ce caracterizează activitatea coti-diană a organului administrației publice și să asigure viabilitatea cotidiană a lui ca structură or-ganizațională. Imaginea pozitivă și eficacitatea activității unei primării, unui serviciu / minister va depinde on mare măsură de corectitudinea ontocmirii unei scrisori, decizii, adresări, unui proces-verbal, registru, altor documente ce țin de lucrările de secretariat.

On condițiile democratizării societății organizarea activității organelor administrației publice impune imperativul transparenței activității acestora. Acest fapt solicită necesitatea familiarizării audi-entului Academiei cu cunoștințele și deprinderile pentru organizarea relațiilor publice, care presupun nu numai informarea publicului larg despre activitatea organului admi-nistrației publice, ci și crearea con-dițiilor pentru controlul activității lui

pentru cetățeni și, bineonțeles, experiența dreptului de a participa plenar la procesul de dirijare a societății. Tema ar trebui să prevadă și mecanismele de implicare a cetățenilor on practica de lucru a organelor administrației publice, formele și metodele de stimulare a persoanelor care vor manifesta mai mult interes pentru activitatea zilnică a autorităților publice.

On cursul de lecții formatorul trebuie să vorbească și despre cuno-ștințele și deprinderile necesare pentru gestionarea imaginii auto-rității publice, stabilirea relațiilor constructive cu mass-media, in-vestigarea și formarea opiniei publice, instaurarea unui climat de oncredere reciprocă cu alte instituții statale și nestatale din țară și de peste hotare.

Pentru formarea profesională a viitorilor specialiști on administrație publică on cadrul Academiei de Administrare Publică este impor-tantă orientarea de valoare și deprinderile de autodidact, condiție oportună pentru actualizarea continuă a cunoștințelor și abili-tăților profesionale. Din aceste considerente, audienții trebuie să studieze la perfecție limbile moderne și informatica, care le vor permite accesul la cele mai sofisticate ma-terii, concepte științifice, experiența

altor țări on domeniu, la orice informație utilă pentru exercitarea calitativă a obligațiilor asumate.

Academia de Administrare Publică urmează să elaboreze planuri de studii care vor ombina științele ce vor contribui la dezvoltarea multilaterală a absolvenților, la formare de personalități. Am certitudinea că prelegerile, ținute pentru audienți, trebuie să fie urmate de

Prezentat: iulie,2006

Recenzent: A.Roman, doctor habilitat, profesor universitar

E-mail: mihail.platon@prim.md